

Grønn reform vs. grønn revolusjon KRONIKK

Dagbladet. Publisert på trykk 23.05.2011.

Louis-Etienne Pigeon|Larissa Stendie|Elin Staurem|Gilbia Portela|Martin Lee Mueller. Seksjon: a.

Side: 58.

Del: 1.

MILJØ: Er miljøraken et konservativt eller radikalt prosjekt?

Er en miljøagenda et idealistisk, «do-good feel-good» prosjekt eller er den alltid farget av en ideologi? Samfunn før oss har med suksess satt miljømessige hensyn i sentrum av sin politiske agenda: Bevaringen av skogområdet Schwarzwald i Tyskland på 1930-tallet var et svært vellykket prosjekt, både i det at det reddet skogen men også fordi det samlet lokalbefolkningen om en felles sak. Men selv om nazistregimet hadde 30-tallets mest progressive syn på miljø og miljølovgivning, hadde de samtidig en annen besettelse: utslette millioner av mennesker. I motsatt ende av det politiske spektrum, i Maos Kina eller Lenins Sovjetunion, ble innføring av elektrisitet regnet som revolusjonære bragder. Samtidig ble denne utbyggingen kilden til folkemord og enorme ødeleggelser av økosystemer.

Spørsmålet er da hvor vi kan finne visse miljøvernbevegelser i dagens samfunn? På venstresiden eller på høyresiden? Er det å øke vår bevissthet omkring miljømessige spørsmål et konservativt eller radikalt prosjekt? Kan miljøproblemer bli forstått, og løst, i de klassiske politiske rammene slik vi kjenner dem i dag? Dette er noen av de sentrale temaene under årets Oslo Sustainability Summit. Blant deltakerne er de politiske filosofene Roger Vernon Scruton og Michael Hardt - to tenkere med radikalt forskjellige syn på hvordan man skal bringe frem de nødvendige endringer for en mer bærekraftig framtid. Mens førstnevnte foreslår et paradigmeskifte gjennom reformer, tror sistnevnte på revolusjon som endringsmekanisme.

Roger Scruton anses som en av Storbritannias mest innflytelsesrike og kontroversielle politiske tenkere. Han har utgitt over 30 bøker, med en spennvidde fra «I Drink, Therefore I Am: a Philosopher's Guide to Wine» til «The meaning of Conservatism to Immigration, Multiculturalism» og «The Need to Defend the Nation State». Hans moralske konservatisme er titalende for noen, mens den vekker harme og moralsk motstand i de mer progressive kretser. Påstanden om at individuelle moralske handlinger er nøkkelen til våre globale problemer er hans hovedargument. Imidlertid står også lydighet og autoritet sentralt i Scrutons politiske og moralske teori. Han hevder at lydighet for staten, eller i det minste en respekt for tradisjoner, er nødvendig for samfunnets velbefinnende: «Lydighet er den grunnleggende dyd for politiske vesener, disposisjonen som gjør det mulig å regjere dem og som samfunn foruten ville falle sammen i 'individualitetens støv'». Kort oppsummert påstår Scruton at lydighet er den nødvendige beskyttelsen mot radikal og selvdestruktiv individualisme. I dette perspektivet er frøene til visdom plantet i sivile foreninger og organisasjoner innen rammen av nasjonalstaten. Med andre ord; «nedenfra og opp» sivile initiativer, som gir mening i menneskers hverdag, vil være de mest produktive tiltakene for å bygge miljømessig bevissthet og bærekraftsorienterte prosjekter.

Når det kommer til det vitenskapelige fremskrittets moral og den teknologiske manipuleringen av naturen (inkludert menneskets natur), er Scrutons ståsted på linje med vår tids regjerende vitenskapelige ideologi: dersom vi kan forbedre menneskers gener gjennom teknisk intervensjon, så bør vi gjøre det. Vi burde, med Scrutons egne ord, «tilpasse menneskets natur til vår bruk for å styrke vår skjønnhet, vår

kunnskap og vår makt. Hvorfor skal det være akseptabelt å nå disse målene bare gjennom klær, bøker og trening, og ikke ved å overføre et gen eller to? Hvis det er et overgrep mot menneskets natur å manipulere våre gener, hvorfor er det ikke også et overgrep av vår natur å forby dette?» For når alt kommer til alt, «er vi frie... og forsøk på å innskrenke vår frihet, med mindre det er berettiget av en påtrengende nødvendighet, vil bare redusere oss som mennesker.» Eller er vi ikke frie likevel? Hva om friheten fremmet av Scruton bare er frihet til å skyte oss selv i foten?

Michael Hardt er Scrutons motpol: han foreslår en miljømessig revolusjon ved å utfordre den regjerende økonomiske tolkningen av vår virkelighet: «Hvilken dollar-verdi burde vi tillegge det at halve Bangladesh blir lagt under vann, eller at det blir varig tørke i Etiopia, eller at inuittenes tradisjonelle levemåte blir ødelagt?» Hardt angriper det kapitalistiske samfunn i dets kjerne. Han argumenterer med at dette samfunnet har innebygget i seg mekanismer for misbruk og ikke er verdig vår lydighet. Han utvikler dette synet i sitt mest kjente verk, «Empire», skrevet sammen med den radikale aktivisten og forfatteren Antonio Negri (som sonet fengselstraff i det tidsrommet de skrev boken sammen). Ifølge Hardt bør den radikale endringen av politiske institusjoner starte fra innsiden av sivilsamfunnet gjennom revolusjonære handlinger. Den første institusjonen som bør avskaffes er privat eiendom - et konsept som i følge Hardt og Negri rettferdiggjør sosiale ulikheter, overgrep, asymmetri i maktrelasjoner, og som viderefører historisk urettferdighet. Som et motstående og mer forsvarlig alternativ foreslår Hardt forvaltning av ressurser gjennom fellesskapet. «Ikke bare deler vi godene fra vår samhandling med jorden, solen og havet, men vi er også alle berørt av deres forringelse». Mennesker som er involvert i forvaltningen av deres egen rikdom vil med større sannsynlighet handle i respons til og i samsvar med de problemer som truer deres nærmeste omgivelser. Videre vil denne ansvarsdelingen sikre den demokratiske deltakelsen til de personene som er involvert.

Kort oppsummert kan man si at Hardts marxistiske linse, som han ser problemet med eierskap av land og økosystemer igjennom, står i direkte motsetning til Scrutons forsvarstale for sivil lydighet og respekt for tradisjoner.

Revolusjonær eller reformistisk? For individuelle eller kollektive handlinger? Både Hardt og Scruton vil innlede og konfrontere hverandre med sine vidt motstående synspunkter på Oslo Sustainability Summit Blindern i dag. Vi er en internasjonal gruppe av unge forskere som vil utfordre deres syn på hva som er visdom i et miljøperspektiv og deres visjon av en bærekraftig framtid.

Bildetekst: MILJØKRANGEL: Hva slags prosjekt er miljøsaken? Og hvor finner vi miljøvernbevegelsene i dagens samfunn - på høyre- eller venstresiden. I dag møtes den revolusjonære filosofen Michael Hardt sin konservative kollega Roger Scruton til debatt om hva som skal til for å løse verdens miljøproblemer. Foto: AFP/Scanpix